

is megtalálja az olvasó, ha figyelmesen keresi.

Ahhoz képest, hogy ismeretterjesztő munkával állunk szemben, talán túlságosan is hézagtalan. Külön tárgyalja a kritikust, a műfordítót, ismerteti a lapokat, amelyekben Radnóti publikált, kapcsolatait politikával, irányzatokkal, írókkal, költőkkel, szerelmi életének fontosabb eseményeit. Az a fejezet például, amely *Istenhegyi kert* címmel a haláltudat és az életöröm összeszövődését taglalja, mintaszerűen és szinte észrevétlenül tud átváltani az életrajz adalékaiból a művészi hajlamokhoz, illetve a költeményekhez. A mindent legalább jelezni igyekvő alaposág azonban gyakran kényszerül szimpla adalékközlésre vagy alapismeretek ismétlésére. Megmagyarázza például az enjambement-t, noha föltételezi, hogy az impresszionizmust vagy a szürrealizmust nem

kell megmagyarázni. Lehet, hogy az ő érzéke súgja pontosan, mit kell és mit nem kell, de az való igaz, hogy túl sok teret kell alapismeretek közlésére fordítania.

Munkájának mintaszerű voltát azonban ez nem kisebbíti: velejár a módszerrel, amelyet követ. Elképzelhető olyan könyv is Radnótirol, amelyik egy-egy fontosabb életfordulatra, versre összpontosítva fogja át a jelenséget, közvetlenebbül tükrözi a műélményt, a jelenségről támadt gondolatokat. Huzamosabban időzik egy-egy érdekesebb életmózanatnál, egy-egy jellegzetesebb művészi megoldásnál. Az alapismereteket pedig jegyzetben, szótárban közli. De ez már másfajta munka lenne. Pomogáts a maga módszeréhez következetes, s könyve a maga föladatát kitűnően oldja meg. Alkalmos rá, hogy kedvet adjon az ilyenfajta munkához, a szöveget műfajához.

DÉR ZOLTÁN

TALÁLKOZÁS AZ ESZME-BARIKÁDOKON

Madžarska lirika 20. stoletja.

Državna založba Slovenije, Ljubljana — Pomurska založba, Murska Sobota, 1977.

ENDRE ADY: Kri in zlato.

Pomurska založba, Murska Sobota, 1977.

A Duna völgyében egyre eredményesebben bontakozik ki az érdeklődés az itt élő népek élete, irodalma felé. Ha néhány évtizeddel visszalapozunk e népek irodalmának történetében, összehasonlíthatatlan a régi kép azzal, ami a mában él. A tizes, a húszas években alig találkozhattunk egy-két regénnyel, pár verssel, amelyek fordításban hírt adtak a szomszédos népek irodalmáról. Abban az időben, ha a szlovén irodalmat akarta megismerni a magyar olvasó, Francé Prešeren pár verse és Ivan Cankar *Jernej, a szolgalegény* című regénye adott röpke betekintést egy gazdag irodalom ismeretlen berkeibe, a magyar irodalom felől pedig Petőfi költeményei, Arany *Toldija*, Ady új verseinek néhány gyöngyszeme közvetítette a magyar irodalmi alkotások

hírét — így, izelítőként — a szlovén olvasó felé.

A felszabadulás után minden dimenziójában megváltozott: gazdagodott ez a kép. A testvériség-egység és a baráti együttműködés szellemével kialakult légkör megtermékenyítette az élet minden területén tevékenykedő alkotókat: az írókat, a műfordítókat is. Minden műhely benépesedett. Az egymás nyelvét ismerők között az eredeti mű volt az elsődleges indító erő ahhoz, hogy a szélesebb olvasórétegek is megismerkedjenek korunk kiemelkedő értékeivel. A szerbhorvát és szlovén nyelvről csak maga Csuka Zoltán több mint száz művet ültetett át magyar nyelvre, és hasonlóképpen eredményes munkát végeztek a belgrádi, a zágrábi, a ljubljana, a szarajevói és a szkopjei műfordítók

is a magyar írók, költők, esztéták, filozófusok munkáinak átültetésében.

Ezúttal — mint újabb ilyen megnyilatkozásról — két szlovén nyelvű kötetéről adhatunk számot.

A Szlovén Állami Könyvkiadó — Državna založba Slovenije — az elmúlt év második felében kiadta a *Madžarska lirika 20. stoletja* című antológiát Jože Hradil és Kajetan Kovič szerkesztésében. Az ízléses kiállítású vaskos kötet századunk magyar költészetét mutatja be a dunavölgyi népek irodalmában kitűnően jártas szerkesztők válogatásában. Már a kötetbe felvett költők névsora is ékesen bizonyítja, hogy az antológia kezdeményezői, amikor ehhez a nagy munkához hozzáláttak, valóban átfogó kép megkomponálására törekedtek. Ady, Babits, Juhász Gyula, Kosztolányi, Tóth Árpád, Kassák, Karinthy Frigyes, Füst, Szabó Lőrinc, Illyés, József Attila, Zelk, Radnóti, Vas, Weöres, Jékely, Benjámín, Csanádi, Pilinszky, Nemes Nagy Agnes, Váci, Nagy László, Simon István, Lator, Juhász Ferenc, Garai Gábor, Csoóri, Székely Magda, Tandori verseinek válogatása — már a költők felsorakoztatásával is — azt érzékelteti a költészet iránt érdeklődő olvasóval, hogy ebben a könyvben több mint fél évszázadot megjelenítő tablót kap a magyar lírikusokról. Ady Endre *A fehér csönd* című verse nyitja a kötetet, s nem véletlen, hogy az *Új versek* új korszakot nyitó poétája tizenhét verssel szerepel ebben az antológiában. Az ilyen nyitány után a Nyugat nagy költői következnek, mint e fejlődésvonal folytatói. Ilyllyés Gyula nemzedékén át a magyar költészet második világháború utáni kimagasló lírikusai: Pi-

linszky Jánosig, Nemes Nagy Agnesig, Váci Mihályig és Nagy Lászlón, Juhász Ferencen, Garai Gáboron, Csoóri Sándoron át Székely Magdáig, Tandori Dezsőig. A műfordítók: Kajetan Kovič és Jože Šmit minden elismerést kiérdemlő műgonddal ültették át a több mint száz magyar verset szlovén nyelvre, s a kötet zárófejezeteként Jože Hradil utószava az antológia szerkesztőinek nemes szándékával hangsúlyozza a *Magyar jakobinus dalával* azt, hogy ím ismét elkövetkezett egy nagy találkozó az „eszme-barikádokon”.

Ady Endre születésének századik évfordulójára a Muravölgyi Könyvkiadó — Pomurska založba — mintegy zászlóhajtásként két nyelvű verseskötettel adózott a nagy költő emlékének. A *Kri in zlato* című verseskötet Jože Hradil és Kajetan Kovič gondozásában jelent meg a legkomolyabb elismerést érdemlő nyomdatechnikai kivitelezésben. Jóllehet ez a kötet — leleményes telitalálattal — a *Vér és arany* címet viseli, de az itt közölt 116 vers olyan alapos és igényes válogatás, amely a költő fejlődésének forradalmas útját *Az utolsó hajó*ig átöleli. A fordítást Jože Hradil végezte, a műfordításban Kajetan Kovič munkáját kell a legszebb elismerés hangján kiemelnünk, mint egy remek példáját annak, hogy kell a szomszédnépek irodalmát megismertetni a hazai olvasóközönséggel. A szlovén verskedvelők ezzel a kiadvánnyal egy remekművet kapnak kézhez, s esztétikailag még fokozza ezt az a valóban tetszetős külső, amelyet Franc Mesarič védőborító-tervező készített olyan műérzékkel, amely az igazi bibliofilek kifinomult ízlését is kielégíti.

VÖLGYI ENDRE

MAGYARORSZÁG NÉPRAJZI FELFEDEZÉSE

TÁLASI ISTVÁN: *Kiskunság*.

Gondolat, Budapest, 1977.

A Gondolat Kiadó magyar néprajzi könyvsorozatát ma már Kanadától Ausztráliáig mindenütt ismerik és

keresik. Sikerének az a titka, hogy a fontosabb magyar népcsoportokról gazdag és színes körképet ka-